

ΕΣΤΙΑ

ΕΚΔΙΔΟΤΑΙ ΚΑΤΑ ΚΥΡΙΑΚΗΝ

Τόμος Ὀγδοὺς

Συνδρομὴ ἑτήσια: Ἐν Ἑλλάδι φρ. 10, ἐν τῇ ἀλλοδαπῇ φρ. 20.—Αἱ συνδρομαὶ ἄρχονται ἀπὸ
1 Ἰανουαρίου ἐκάστου ἔτους καὶ εἶναι ἐτήσιαι.—Γραφεῖον τῆς Διευθύνσεως: Ὀδὸς Σταδίου, 6.

11 Νοεμβρίου 1879

Σφραγὶς τοῦ ὑγειονομείου Τήνου ἐπὶ ἐπαναστάσεως

[Ἐκ τῆς Συλλογῆς Παύλου Λάμπρου].

ΙΤΑΛΙΚΑΙ ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ

Α'

Ὁ ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Νεάπολιν διάπλους.—Τὸ ἀτμόπλοιον Ἔγιστα καὶ οἱ συμπλωτῆρες.—Κατάνη.—Μεσσήνη.—Ἀφιξις εἰς Νεάπολιν.

Ἐγὼ μίαν συνήθειαν, κακὴν μὲν βεβαίως, ἀλλ' ἔχουσαν καὶ τὰ καλὰ τῆς, τὸ νὰ μὴ καταστρώνω ἀπομνημονεύματα καὶ νὰ μὴ ἐκθέτω τὰς ἐντυπώσεις τῶν ταξιδίων μου. Ἀλλὰ φαίνεται ὅτι ἡ Ἔστια ἔχει ἰδιαιτερόν τι γόητρον, ἐπειδὴ, ὡς καὶ ἄλλοτε ἔγραψα περὶ τοῦ ἐν Βρυξέλλαις μουσείου τοῦ Βιρτζ, οὕτω καὶ νῦν προκαλοῦμαι νὰ γράψω ἀναμνήσεις Ἰταλικάς. Ἀλλὰ πῶς καὶ πῶθεν νὰρχίσω, ἀφ' οὗ δὲν δύναμαι νὰ κάμω ἀρχὴν ἀπὸ Λιδος καὶ πανσελήνου; Ἄν τοῦλάχιστον εἶχομεν πανσελήνον κατὰ τὸν ἀπὸ Πειραιῶς εἰς Νεάπολιν διάπλου, θὰ ἠδυνάμην πολλὰ νὰ εἶπω ἐθνουσιαστικὰ ὑπὲρ τῆς ἀγαθῆς ἡμῶν ἐκείνης φωταγωγῆς, ἧτις ἔχει ἀκούσει τόσα καὶ τόσα παρ' ἀγαθῶν καὶ κακῶν στιχοπλόκων, ὥστε εἶνε μὰ τὴν ἀλήθειαν θαῦμα πῶς δὲν ἀπεφάσισε νὰ μας ἀποχαιρετίσῃ διὰ παντός, στέλλουσα τὰς ἀκτῖνας τῆς τὸ ἐξῆς εἰς ἄλλους κόσμους, ἔνθα νὰ μὴ γράφονται στίχοι. Ἀλλὰ δὲν ἐφώτιζεν ὅμως ἡ ἀργυροφεγγῆς τὰ ὑγρά κέλευθα, μέλλον δὲ νὰ φηγηθῶ τὰ τοῦ διάπλου μας, κατὰ τὴν ῥητὴν ἀπαίτησιν τῆς Ἔστιας, εὐρίσκομαι ἐν ἀπορίᾳ, ὡς τις χορευτῆς πρωτόπειρος, ὅστις δὲν ἐξέρρει τί πρῶτον νὰ εἶπῃ εἰς τὴν συγχορευτρίαν του κατὰ τὰ μακρὰ σχημάτια τῆς ποικίλης τετραζυγος, ἂν δὲν βοηθηθῇ ὑπὸ τῆς ἰδιοτροπίας τοῦ καιροῦ, καὶ προτιμᾷ νὰ

μείνῃ ἄφωνος, ὅταν οὔτε ἡ ζέστη εἶνε ὑπερβολικὴ οὔτε τὸ ψῦχος ἔκτακτον.

Καὶ ἐν τούτοις τὸ ἀτμόπλοιον ἡμῶν, βοηθούμενον ὑπὸ οὐρίου ἀνέμου, ἔσχιζε τὴν θάλασσαν θαρραλέον, κυματιζόμενον ἐπιχαρίτως. Ὀλίγην ὥραν μετὰ τὸν ἐκ τοῦ λιμένος τοῦ Πειραιῶς ἐκπλου διηρχόμεθα ἔξωθεν τῆς Σαλαμίνας, ἧς τὸ κύμα ἠσπάζετο τοὺς ἀπέναντι τάφους τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τοῦ Μιαούλη. Αἱ ἐντυπώσεις διεδέχοντο ἀλλήλας ταχέϊαι καὶ αἱ ὀλίγαι ἱστορικαὶ ἡμῶν γνώσεις ἀνεξωγοποῦντο ἐπὶ τῇ θεάτῳ τῶν τοπείων, ἔνθα διεδραματίσθησαν διασημότερα τῆς πατρῆου τύχης γεγονότα. Ὁ δρόμος τοῦ ἀτμοπλοίου μόλις ἐπέτρεψεν εἰς ἡμᾶς νὰ ρίψωμεν ἐν βλέμμα ἐκ τοῦ πλαγίου εἰς τὸν κόλπον τῆς Σαλαμίνας ἡ ψυχὴ ἐπεθύμει νὰ ἐμμείνῃ εἰς τὸ θέαμα τὸ ὠραῖον, ἐν ᾧ ὁ ὀφθαλμὸς ἐπλανᾶτο παρασυρόμενος εἰς τὴν ἄμεσον διαδοχὴν τῶν ὠραίων νήσων, αἵτινες παρίσταντο ταχέως, ἡ μὲν μετὰ τὴν δὲ, ἐνώπιον ἡμῶν. Ὁ καθαρὸς φθινοπωρινὸς ἀήρ καὶ τὸ γλυκὺ θέαμα τοῦ γλαυκοῦ πόντου δὲν ἄφινεν ἐν ἡμῖν πολλὴν διάθεσιν πρὸς συζητήσεις καὶ ὅμως εὐχαρίστως συνδιελεγόμην μετὰ φίλου Ἑλληνοσ συμπλωτῆρος περὶ τῆς περιφανοῦς ναυμαχίας καὶ διεγράφομεν τὸ σχέδιον τῆς παρατάξεως τῶν τριήρων, λυπούμενοι ὅτι ἡ ἱστορικὴ ἀτέλεια ἀναγκάζει ἐνίοτε τοὺς ἐπιστήμονας νὰ συζητῶσι καὶ ἐν πράγμασιν, ἅτινα ἔπρεπε πολλάκις νὰ γενῶσι μόνον ἀνέπαρον εἰς τὴν ψυχὴν τὴν ἰδέαν τῆς δόξης χωρὶς ἀδιαλύτων περὶ τὰ καθ' ἕκαστα μικρολογίων. Ἡ ψυχὴ ἡμῶν ἦτο ἐτι πλήρης τοῦ Ἀριστείδου καὶ τοῦ Θεμιστοκλέους καὶ τοῦ Εὐρυβιάδου καὶ παρήλαυνεν ἐνώπιον ἡμῶν ἡ Ἀρτεμισία καὶ ἐκόμπαζεν ὁ Ξέρξης ἐπὶ τοῦ χρυσοῦ του θρόνου ἐν μέσῳ γραμματέων οὐκ εἰδῶτων τί νὰναγράψωσιν, ὅτε τὸ σκάφος, ταχύτερον τῆς διανοίας ἡμῶν τῆς ἀρεσκομένης εἰς τὰ περιδοξα, διήλαυε σαλευόμενον πρὸ τῆς Αἰγίνης. Ὁ τροφοδότης τοῦ πλοίου ἡμῶν, ἐνὸς τῶν ἀρίστων τῆς Ἰταλικῆς εταιρείας τοῦ Florio, εἶχεν ἤδη ἀναπαύσει τὸν στομάχον ἡμῶν δι' ἐπαρκοῦς ἀρίστου καὶ θερμάνει τὴν ἡμετέραν φαντασίαν δι' ἀξιολόγου σικελικοῦ οἴνου, ὅστις ἐνούμενος μετὰ τῆς ἐμφύτου παντὶ Ἑλληνι φιλοπατρίας διέγραφεν εἰς τοὺς ὀφθαλμοὺς ἡμῶν πάντη ἀλλοίας τὰς ἀκτὰς καὶ τὰ ὄρη τῶν γραφικῶν νή-

ων πρὸ τῶν ὁποίων διεπλέομεν. Χωρὶς νὰ το θέλωμεν ἢ Αἴγινα ὡς ὑπὸ ῥάβδου μαγικῆς μετουσιώθη εἰς τὴν ὠραίαν τοῦ ποταμοῦ Ἀσωποῦ θυματέρα, ἢ ἀγαπήσας ὁ ὑπατος τῶν θεῶν μετήνεγκεν ἐκεῖσε ἀπὸ τῶν μητρικῶν κόλπων. Ἀληθῶς ἐπὶ τῆς νήσου ταύτης, τῆς ξηρᾶς νῦν καὶ ἰσχυρῆς, οἶαν ἐβλῆσομεν αὐτὴν ἐξ ἀνατολῶν, κατόκει ἐμπορικώτατος λαὸς, δράστης καὶ πλούσιος, διαφιλονεικῆσας τὴν ἀκμὴν τῆς ναυτιλίας πρὸς αὐτὰς τὰς Ἀθήνας; Ἡ Αἴγινα τῶν σημερινῶν μικροναυτίλων καὶ σπογγαλιῶν εἶχεν ἀληθῶς ποτε κατοίκους ὑπὲρ τοὺς 500,000; Δὲν εἶνε ἄρα λάθος τῶν χειρογράφων τοῦ Ἀριστοτέλους νάναφέρηται ὁ ἀριθμὸς 470,000 δούλων τῶν Αἰγινητῶν; Δὲν εἶχομεν παύσει νὰ σκεπτώμεθα καὶ διστάζωμεν, ὅτε ταχεῖς ἦδη διηρχόμεθα πρὸ τοῦ Πόρου καὶ ἐφαναζόμεθα τὸν ἀόρατον ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος, ἔνθα ἔπιεν ἐθελουσίως τὸ φάρμακον ὁ Δημοσθένης. Ἐχύσαμεν ἐν δάκρυ συγκινήσεως ἀπέναντι τῆς γῆς ὅπου ἔθανεν ὁ μέγας Ἀθηναῖος. Ὁρθῶς λέγει τὸ ἀρχαῖον ἐπίγραμμα, ὅτι ἂν εἶχε τὴν σωματικὴν ῥώμην ἴσῃ πρὸς τὸν λόγον, δὲν θὰ ἐδέσποζέ ποτε τῆς Ἑλλάδος Ἄρης Μακεδῶν. Τὸν Πόρον διεδέχετο ἡ Ἔδρα, καὶ μόλις που κατόπιεν διεφάνοντο ἐν τῇ εἰσόδῳ τοῦ ἀργολικοῦ κόλπου αἱ Σπέτσαι· νῆσοι μητέρες ναυμάχων δαφνοστεφῶν. Τὰ ἡλιοκατῆ θαλασσοπούλια τῆς Ἰδρας καὶ τῶν Σπετσῶν δὲν ἠγώνισθησαν ἀμυνόμενα κατὰ τῆς περσοκρατουμένης Ἀσίας ἐπελαυνούσης, οὐδ' ἔθνησκον ἀνώνυμα κατὰ τῆς μακεδονικῆς σαρίσσης ἀγωνιζόμενα τέκνα περιφανῆ τοῦ νέου Ἑλληνισμοῦ ἐδίδον ὄνομα καὶ νίκην εἰς τὴν φίλην πατρίδα κατὰ νέων ἀνομωτέρων βαρβάρων. Τίς θὰ λησμονήσῃ τοὺς ἄθλους καὶ τὰς θυσίας των, τίς θὰ ὑμνήσῃ ποτὲ ἐπαξίως τὰς νίκας των; Ἐπροχώρει τὸ πλοῖον ἡμῶν καὶ μετ' αὐτοῦ ἡ φαντασία καὶ ἀνερένομεν νὰ ἴδωμεν ὀλίγα που μόλις μίλλια μακρὰν τὰ Ψαρά, τὸν τελευταῖον εὐκλεᾶ βράχον τοῦ νησιωτικοῦ ἐκεῖνου στεφάνου. Τίς ἐφαντάσθη ποτὲ, ὅσον καὶ ἂν ἐμελέτησε τοῦ Αἰγαίου τὴν τοπογραφίαν, ὅτι τὰ Ψαρά δὲν εἶνε ἐγγύτατα τῶν Σπετσῶν καὶ τῆς Ἰδρας καὶ ὅτι χωρίζουσι τὴν ἠρωστόκον νῆσον ἀπὸ τῶν ἄλλων αὐτῆς ἀδελφῶν κυμάτων διάυλοι μακροί; Ἀπορῶντες ἐβλεπον οἱ συμπλωτῆρες ἡμᾶς ἐνθουσιωδῶς προσβλέποντας τοὺς ξηρούς καὶ δι' αὐτοὺς ἀνωνύμους βράχους πρὸ τῶν ὁποίων διηρχόμεθα. Ἄλλ' εὐλαδῆθέντες τὴν εὐσεβῆ ἡμῶν θεωρίαν δὲν ἠρώτησαν ἡμᾶς ὁπόθεν ὁ ἐνθουσιασμός καὶ ἡ λάμψις τοῦ ὀφθαλμοῦ καὶ τὸ κρῦφίον ποτε δάκρυ.

Εὐδαίμονα τῆς ὀλβίας Ἀγγλίας τέκνα δὲν ἠδύναντο βεβαίως οἱ συμπλωτῆρες ἡμῶν νὰ αἰσθανθῶσι τῆς ἐθνικῆς ἡμῶν συνειδήσεως τὴν ἕξαρσιν, τῆς πανελληνίου ἡμῶν ὀδύνης τὸ ἄλγος. Διότι τὴν πλειοψηφίαν τῶν συνοδοιπόρων ἡμῶν

ἀπετέλουσαν Ἀγγλοὶ, ἕκαστος ἰδιάζοντα ἔχων τὸν τρόπον καὶ τῆς ὄψεως τὸ ἐξωτερικόν. Περὶ τῶν Ἀγγλων δύναται τις νὰ παρωδήσῃ τὸ τοῦ Βηλαῤᾤ ἐκεῖνο, ὅτι ἡ φύσις, μόλις πλάσασα ἕνα αὐτῶν, καὶ θραύει ἔπειτα τὸν τύπον. Καὶ ὅμως εἶνε περιέργων, πῶς ἐν ᾧ ἄλλοιον ἔχουσιν ἕκαστοι τὸ πρόσωπον, τὴν φωνήν, τὰς διαθέσεις, εὐρίσκονται συμφωνότατοι περὶ ἕν τι, περὶ τὸν τρόπον τοῦ περιοδεύειν. Ὁ Ἀγγλος, σχεδὸν ὅσον καὶ ὁ Ἀμερικανός, ταξιδεύων δὲν εἶνε ἄνθρωπος, εἶνε μηχανὴ κοκκίνη. Ἐξηγοῦμαι. Εἶνε μηχανὴ ἐργαζομένη κατὰ τὰς ὁδηγίας τοῦ κοκκίνου ὀδηγοῦ, τοῦ Bädker ἢ μᾶλλον τοῦ Murray. Τὰ πάντα εἶνε διαγεγραμμένα ἐκ τῶν προτέρων, οἱ τόποι οὓς πρέπει νὰ ἴδωσιν οἱ περιηγηταί, αἱ ἀμοιβαὶ ἃς ὀφείλουσι νὰ πληρώσωσιν, αἱ ἡμέραι αἵτινες ἀπαιτοῦνται πρὸς ἐπίσκεψιν τῶν μνημείων. Τὸ ταξιδεῦειν ἔχει καταστῆναι οὕτω τυπικόν, ὥστε ἀληθῶς ἐν πάσῃ εἰλικρινείᾳ δύναται τις νὰ περιέλθῃ εἰς τὸν πειρασμὸν νὰ ἐρωτήσῃ, ἂν ἐν τοῖς ἐντύποις ἐκείνοις ὀδηγοῖς δὲν περιέχεται καὶ ὁ ἀριθμὸς τῶν ἐπιφωνημάτων καὶ τῶν θαυμαστικῶν, πρὸς ἃ πρέπει νὰ διασταλῆ τὸ σχεδὸν ἀείποτε ἀνοικτὸν στόμα τοῦ Ἀγγλοῦ περιηγητοῦ. Ἐνθυμοῦμαι νεαρὸν τινα ἀπόφοιτον ἐνὸς τῶν κολλεγίων τοῦ Ὄξωνίου, ἐπισκεφθέντα πρὸ ἐτῶν τὰς Ἀθήνας, μετ' οὗ ἀνέβη τὴν Ἀκρόπολιν, ὅστις ἀπήτησε ῥητῶς νὰ ἐνωτισθῆ τοῦ θρυλουμένου βόμβου τῶν θαλασσίων ὑδάτων, ὅστις λέγεται ἀκουόμενος ἀπὸ τῶν ἐν τῷ Ἐρεχθεῖῳ δῆθεν ἰχθῶν τῆς ποσειδωνίου τριαινῆς· ὁ αὐτὸς ἐθεώρησεν ἀπαραίτητον νὰ διέλθωμεν ἐφ' ἀμάξης κάτωθεν τῆς Πύλης τοῦ Ἀδριανοῦ (δὲν εἶχον ἔτι τετῆ περίεξ τὰ σημερινὰ κινγκλιδώματα) καὶ ἀνέγραψεν ἐν τῷ σημειωματαρίῳ του ἀκριβῶς τὴν ὥραν, καθ' ἣν ἐτελεῖτο τὸ προδιαγεγραμμένον τοῦτο ἀξιοσημείωτον γεγονός. Τέσσαρα ἀντίτυπα τοῦ τοιούτου περιηγητικοῦ τύπου ἦσαν οἱ τέσσαρες Ἀγγλοὶ συμπλωτῆρες ἡμῶν, ἕκαστος παρέχων ἰδιορρυθμὸς τοῦ τύπου ποικιλίας. Ζωολογικῶς κατατασσόμενοι ἀνῆκον ἅπαντες εἰς τὸ γένος Ἀγγλος περιηγητῆς, μόνον δὲ διέφερε τὸ εἶδος.

Ἡ ψυχολογικὴ ἐξέτασις τῶν συμπλωτῆρων ἡμῶν καὶ ἡ ἐπιθεώρησις τοῦ ἡμετέρου σκάφους ἀπετέλεσαν τὴν κυριωτάτην ἡμῶν φροντίδα, ὅτε, περαιοθέντες ἐξω τῶν νήσων τοῦ σαρωνικοῦ κόλπου καὶ εἰςπλεύσαντες εἰς τὸ Μυρτῶν Πέλαγος, μόλις ἦδη μακρόθεν διεκρίνομεν ἀφανῶς τὰ ὄρη τῆς Κυνουρίας καὶ παρεσκευαζόμεθα πρὸς τὴν ἰδέαν ὅτι θὰ παρακάμψωμεν τὸν Μαλέαν. Ἄλλ' εἶνε ἀληθές, ὅτι καίτοι ἡ γνωστὴ παροιμία τῶν ἀρχαίων κάμψας Μαλέαν ἐπιλάθου τῶν οἰκαδῆς, ἥτις ἔλαβε πρὸ τιῶν ἐτῶν διὰ τῆς συγκρούσεως τοῦ ἀτυχοῦς Ἀκράγατος (Agrigento) νέαν ὑπόστασιν, ἠδύνατο νὰ ταράξῃ τοὺς πλέοντας μάλιστα κατὰ τὰς ἡμέρας τῆς

φθινοπωρινῆς ἰσημερίας, ἡμεῖς ἐλάχιστα εἴμεθα διατεθειμένοι νὰ δεινώμεν τὴν ἡμετέραν θέσιν, αἰσθανόμενοι ἡμᾶς βρυκαλιζομένους ἡδύτατα ὑπὸ τῆς ἐσπερινῆς αὔρας, ἧτις μετὰ τὸ δεῖπνον κατεκοίμισεν ἡμᾶς τρυφερῶς.

Ὅτε δ' ἐξυπνήσαμεν τὴν πρῶταν τοῦ Σαββάτου, εἶχονεν ἤδη παρακάμψει καὶ τὸν Μαλέαν καὶ τὸ Ταίναρον καὶ τὸν Ἀκρίταν, καὶ διεκρίνομεν ἤδη μακρόθεν τὸ Ναβαρίνον, κοιτίδα περιφανῆ τῆς ἐλληνικῆς ανεξαρτησίας. Ἐν ᾧ δὲ κατὰ μικρὸν ἀπεμακρυνόμεθα ἀπώτερον τῆς ἐλληνικῆς γῆς, ἐνεθυμήθημεν καὶ τοῦ ὀνόματος τοῦ σκάφους ἡμῶν καὶ τῶν ἀναμνήσεων ἃς ἀνεκάλει εἰς τὸν Ἕλληνα, ὅτε εἶδομεν ἐπὶ τινος εὐαέρου ἐξέδρας ἐν τῷ καταστρώματι ἐκτεθειμένας δύο φωτογραφίας, αἵτινες παρίστων ἀρχαία μνημεῖα. Τὸ πλοῖον ὠνομάζετο Segesta εἰς μνήμην τῆς ἀρχαίας ἐκείνης ἐλληνίδος πόλεως Ἐγέστης ἐν Σικελίᾳ, ἧτις ὑπῆρξε διὰ τὰς ἐριδας αὐτῆς πρὸς τοὺς Σελιουντίους μία τῶν κυριωτάτων ἀφορμῶν τῆς εἰς Σικελίαν ἀτυχούς τῶν Ἀθηναίων ἐκστρατείας. Αἱ δὲ φωτογραφίαι αἵτινες ἦσαν ἐκτεθειμέναι ἐν τῷ πλοίῳ παρίστων τὰ ἐρείπια τοῦ ἀρχαίου θεάτρου τῆς πόλεως ταύτης καὶ τὰ γεραρὰ λείψανα ἀρχαικοῦ ναοῦ σωζομένου ἐν τῇ πόλει, οὗτινος ὁ σοβαρὸς δωρικὸς ρυθμὸς ἀναμνήσκει τὰ λείψανα τοῦ ἐν Κορίνθῳ σωζομένου ναοῦ τοῦ λεγομένου τῆς Χαλινίτιδος Ἀθηνᾶς.

Ἄλλὰ τὸ περιεργότατον ἐν τῷ πλοίῳ δὲν ἦσαν αὐταὶ αἱ φωτογραφίαι. Μετὰ ποικίλας ἀναγνώσεις καὶ ὁμιλίας, διὰ τὴν παντελῆ ἔλλειψιν παντοίας ἄλλης διασκεδάσεως, ἐφ' ἣ δυστυχῶς διακρίνονται τὰ σκάφη τῆς εταιρείας τοῦ Φλόριο, ἐστράφημεν ἐκ περιεργίας ἐπὶ τὴν ἀνάγνωσιν τοῦ λευκώματος τοῦ πλοίου, ἐν ᾧ οἱ βουλόμενοι τῶν περιηγητῶν ἀναγράφουσι τὴν εὐαρέσκειαν ἢ δυσαρέσκειαν αὐτῶν ἐκ τοῦ πλοίου καὶ τοῦ πληρώματος. Τὸ βιβλίον περιεῖχε πολλὰ ἄξια προσοχῆς καὶ γέλωτος. Βίς τῶν περιηγητῶν ἐξέφραζε τὴν λύπην αὐτοῦ ὅτι δὲν εἶχον συμπλεύσει κατὰ τὸ ταξίδιον αὐτοῦ κυρίαί, ἄλλος παρεπονείτο, καὶ ἦτο Γερμανὸς, ἐπὶ τῇ ἔλλειψει ζατρικίου. Ἄλλὰ τὸ εὐχαριστότατον ἦτο ἡ πλήρης εὐαρέσκεια Ἕλληνός τινος, οὗτινος δὲν ἀνεγινώσκετο τὸ ὄνομα καλῶς καὶ ὅστις εἶχεν ἀναγράψει ἐν τῷ λευκώματι τὰ ἐξῆς. Δημοσιεύομεν αὐτὰ εὐλαβῶς αὐτολεξεῖ, αὐτοῖς γράμμασιν, ὡς εἰ ἐπρόκειτο περὶ κειμένου μεσαιωνικοῦ.

«Les messieurs koumantante des bateau Segenta nous avons etes très contante edes tous les hommes». Ἐρωτῶμεν, τίς ἡ ἀνάγκη νὰ γράψῃ ταῦτα ὁ γράψας, ἢ, ἀφ' οὗ πάντως ἤθελε νὰ διαιωνίσῃ τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἐν τοῖς πρακτικοῖς τῆς ἰταλικῆς ἀμπλοκάς, διὰ τί δὲν ἔγραφε τὴν γλῶσσάν του τὴν μητρικὴν, ἐν ἣ βεβαίως δὲν θὰ διέπραττεν, ὅσον νεοφώτιστος καὶ ἂν ἦτο ἐν τῇ ὀρθογραφίᾳ καὶ τῇ συντάξει,

τόσα παραπτώματα καταγέλαστα; Ἐλυπήθην πολὺ, τὸ ὁμολογῶ ἄνευ περιστροφῶν, ὅτι τὸ ἐλληνικὸν τοῦτο κείμενον ἦτο τὸ ἀμαθέστατον πάντων τῶν ὑπομνημάτων τῶν περιηγητῶν, οἵτινες ἐθεώρησαν ἀναγκαῖον νὰ γράψωσι τὸ ὄνομά των ἐν τῷ λευκώματι. Ἐσυλλογίσθη δὲ ὅτι ἂν ἤμην ἐν τῇ θέσει τοῦ γράψαντος ἐκεῖνα καὶ εἶχον ὑποχρεώσεις πρὸς τὸ πλήρωμα τῆς Ἐγέστης, θὰ προστίμων νὰ παλλαγῶ αὐτῶν μᾶλλον χρηματικῶς, διὰ πληρωμῆς ἐνὸς ἀκόμη φράγκου εἰς τοὺς θεράποντας, ἢ συγγραφικῶς, διὰ γαλλικοῦ σημειώματος, ἔστω καὶ τριστίχου.

Πεντήκοντα καὶ ἑπτὰ περίπου ὥρας μετὰ τὸν ἐκ Πειραιῶς ἀπόπλουον προςωρμίζετο ἡ Ἐγεστα κατὰ τὴν εἴσοδον τοῦ λιμένος τῆς Κατάνης, ἦτο πλῆθος ἀργὰ καὶ τὸ πλοῖον εἶχε καθυστερήσει ἀρκετὰ, ὥστε ταχέως ἠναγκάσθη νὰ πάρῃ ἐκεῖθεν, καὶ οὕτω δὲν εἶδομεν τὴν Κατάνην. Ἄλλ' ἡ περιεργία ἡμῶν ἰκανοποιήθη κατὰ τὴν ἐπιστροφὴν ἐξ Ἰταλίας διὰ τῆς αὐτῆς θαλασσίας ὁδοῦ, ὅτε ἐμείναμεν ἰκανὰς ὥρας καὶ ἐπροφθάσαμεν νὰ ἴδωμεν τὰξιοθέατα. Ἡ πόλις ἐκτείνεται νωχελῶς παρὰ τοὺς πρόποδας τῆς Αἴτνης, καὶ ἀριθμεῖ περὶ τὰς 85,000 κατοίκων. Εἶνε περιεργὸς ἡ ἡρεμία τῶν Καταναίων οἵτινες ἐργάζονται καὶ εὐθυμοῦσιν ὑπὸ τοὺς πόδας τοῦ ἠφιάστειου, ἐν ᾧ ἡ πόλις αὐτῶν εἶνε πολλαχού ῥυκοδομημένη ἐπὶ λάβας καὶ ἐν ᾧ ἔχουσι προσφάτους τὰς ἀναμνήσεις καταστροφῶν, διότι ἀκόμη τῷ 1828 πλείσται οἰκίαι ἔπεσαν ἐκ σεισμοῦ, συνεχεῖς δὲ εἶνε αἱ ἐκρήξεις καὶ οἱ σεισμοὶ χρόνων παλαιωτέρων. Ἐτι πρὸ ὀλίγων μηνῶν ἡ Αἴτνα εὐρίσκετο ἐν πλήρει ἐκρήξει· ἀλλ' ὅτε διέβημεν ἡμεῖς ἐκεῖθεν, στρώμα χιόνος ἐπέστεψε τὴν ὑπὲρ τοὺς δεκακιςχιλίους πόδας ὑψηλὴν κορυφὴν τοῦ πυρογενοῦς ὄρους. Ἡ θέα τῆς λευκανθιζούσης ἐκείνης κορυφῆς μοὶ ἀνέμνησε τὴν φαινομένην ψυχρότητα τινῶν ἀνθρώπων, οἵτινες κρύπτουσι πῦρ καὶ φλόγας ὑπὸ τὴν ἐξωθεν χιόνα. Εἶνε περιεργὸς σύμπτωσις ὅτι ἡ Αἴτνα προμηθεύει τὴν Ἰταλίαν καὶ τὸν γείτονα κόσμον μέχρι τῆς νήσου Μελίτης διὰ τῆς χιόνος τῆς, ἐν ᾧ συγχρόνως ἀποστέλλει τὸ θεῖον τῶν πλουσιωτάτων θειῶνων τῆς εἰς ἀπωτάτους λιμένας. Ὅπόσον εἶνε παράδοξοι αἱ ἀντιθέσεις τοῦ κόσμου τούτου!

Ἀξιοθέατον εἶνε ἐν Κατάνῃ τὸ μέγιστον μοναστήριον τῶν Βενεδικτίνων, πλησίον τοῦ ὁποίου δεικνύουσι τὸν τόπον, ἐνθα ἔφθασεν ἡ λάβα τοῦ ἡφαιστείου κατὰ τὴν μεγάλην ἐκρήξιν τοῦ 1669, ἧς εἰκόνα παρέχει τοιχογραφία τις μετρίας τέχνης ἐν τῷ σκευοφυλακείῳ τῆς μητροπόλεως. Ἡ μητρόπολις αὕτη, τιμωμένη ἐπ' ὀνόματι τῆς ἁγίας Ἀγαθῆς, ἐξεγείρει οὐχ ἤττον τὸ διάφορον τοῦ περιηγητοῦ. Ὁ φίλος τῆς ζωγραφικῆς ὀλίγα ἔχει νὰ θαυμάσῃ ἐν τούτῳ τῷ κτιρίῳ, ὅπερ πολὺ μᾶλλον θὰ συγκινήσῃ τὸν φιλόστορα, δυνάμενον νὰ ἴδῃ ἐν αὐτῷ τοὺς τάφους τινῶν

μελῶν τοῦ ἀνδραγαυικοῦ οἴκου. Τὸ λείψανον τῆς ἀγίας Ἀγαθῆς, ἣτις ἐμαρτύρησεν ἐν Κατάνῃ τὸν τρίτον μ. Χ. αἰῶνα, ὅπερ φυλάσσεται ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, δὲν εἶδόμεν· ἐπτά θύραι καὶ ἐπτά κλειδὲς προφυλάττουσιν ἀπὸ τῶν ὀμμάτων τοῦ κοινοῦ τὸ ἅγιον λείψανον, προωρισμένον κατὰ τοὺς ἀπαράβατους κανόνας τῆς πλεονεξίας τῶν καθολικῶν ἱερέων νὰ πλουτίξῃ τὸ βαλάντιον τοῦ ἀγίου Πέτρου καὶ τῶν λειτουργῶν του διὰ σπανίων τινῶν ἐμφανίσεων. Φαίνεται δὲ ὁ καθολικὸς κλῆρος ἀκολουθῶν ἐν τῇ πρακτικῇ χρήσει τῶν ἁγίων του τὸ ἀπόφθεγμα τοῦ Πλουτάρχου, καθ' ὃ *δυσφύλακτον ἐν συνηθείᾳ τὸ πρὸς δόξαν σεμνόν*. Πολλῶ δὲ τούτων πάντων ἀξιοπαρατήρητος ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ταύτῃ εἶνε ἡ παλαιὰ οἰκοδομή τοῦ ἀρχαιοτέρου αὐτῆς μέρους, τοῦ σωζομένου οἴου ἐκτίσθη τελευτῶντος τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος ἐπὶ Ῥογέρου. Μεταγενέστεραι καταστροφαι καὶ ἀνασκευαὶ ἐσεβάσθησαν τὸ ἔμπεδον τοῦ παλαιοῦ κτιρίου, εἰς ὃ ἐνεκτίσθησαν λίθοι ὀγκώδεις ἐκ τοῦ ἀμφιθεάτρου τῆς ἀρχαίας πόλεως.

Τὸ ἀμφιθέατρον τοῦτο σώζεται μόλις που σήμερον, ἂψ' οὐ κατὰ τοὺς μέσους αἰῶνας πρῶτος ὁ Θεοδώριχος καὶ μετὰ χρόνον πολλὸν ὁ Ῥογέρος ἀφῆρσεν ἐξ αὐτοῦ λίθους πολλοὺς χάριν τῶν τειχῶν καὶ τῆς μητροπόλεως. Πτωχαὶ καλύβαι καὶ σιδηρέων τεχνουργεῖα εἶνε νῦν ἐσκηνημένα ἐν τοῖς ὀγκώδεσιν αὐτοῦ ἐρειπίοις. Μοὶ ἐφάνησαν ἀληθῶς ἐχίνοι καὶ ὄνοκένταυροι, κατὰ τῆς Γραφῆς τὰ λόγια, ἐνοικοῦντες ἐν ταῖς λειψάνοις παλαιᾶς δόξης. Πολλῶ δὲ κάλλιον τοῦ ἀμφιθεάτρου διατηρεῖται τὸ ἀρχαῖον θέατρον, ὅπερ καὶ διεσώζετο σχεδὸν ἀκέραιον μέχρι τοῦ ἐνδεκάτου αἰῶνος· ἀλλὰ καὶ τούτου ἐσύλησε πολλὰ ὁ Νορμαννὸς Ῥογέρος. Τώρα δὲ εὐρίσκονται τὰ ἐρείπια αὐτοῦ ἐντὸς τῆς νέας πόλεως ἐν τῇ ὁδῷ τῇ ἐξ αὐτῶν ἐπωνυμουμένη *Strada del teatro Greco*, καίτοι ἀρχαιολογοὶ σπουδαῖοι πιστεύουσιν ὅτι καὶ τὸ θέατρον τοῦτο δὲν εἶνε ἐλληνικῆς, ἀλλὰ ῥωμαϊκῆς τέχνης. Μετὰ μεγίστης χαρᾶς εἶδόμεν οὐ μόνον ταύτην τὴν ὁδὸν ὀνομασμένην ἐκ τῶν ἀναμνήσεων τῆς ἀρχαιοσύνης *Strada Stesicorea* ἐπιγράφεται ἄλλη τις ὁδὸς τῆς Κατάνης, ἐκ τῶν καλλίστων διατηρούσα ὑπ' εὐλαβείας τῶν ἐνοίκων τὸ ὄνομα τοῦ μελοποιῦ Τισίου, ὅστις διὰ τὴν στήσιν τῶν μελικῶν χορῶν ἐκλήθη Σητσίχορος καὶ ἀπέθανεν ἐν Κατάνῃ, ἐνθα ἐδεικνύετο ὁ τάφος αὐτοῦ κεκοσμημένος διὰ κίωνων ὀκτώ, ὅθεν προῆλθε καὶ ἡ παροιμία πάντα ὀκτώ.

Ἄλλὰ δὲν θὰ ἐλάμβανέ ποτε πέρας τὸ κυριακὸν τοῦτο ἀνάγνωσμα τῶν ἀναγνωστῶν τῆς Ἑστίας, ἂν ἠθέλομεν νὰ αναγράψωμεν ἀπάσας τὰς ἐλληνικὰς ἀναμνήσεις ὅσαι πολιορκουσι τὸν νοῦν τοῦ Ἑλληνοῦ τοῦ ἀποβαίνοντος εἰς Σικελίαν. Διὰ τοῦτο σπεύδομεν μετὰ τοῦ ἀτμοπλοίου

εἰς τὴν Μεσσήνην, ἣτις ἀπέχει περὶ τὰς ὀκτώ μόνον ὥρας τῆς Κατάνης.

Ἡ Μεσσήνη τῆς ἀρχαίας αὐτῆς ἐλληνικῆς καταγωγῆς διατηρεῖ μόνον τὸ ὄνομα, ὅπερ ἔλαβεν ἐκ τῶν Πελοποννησίων αὐτῆς οἰκιστῶν, τῶν διαδεχθέντων τοὺς Σικελοὺς οἰκῆτορας τῆς ἀρχαίας Ζάγκλης. Εἶνε δὲ τὴν σήμερον καθαρὰ καὶ ὠραία πόλις ἔχουσα ὑπὲρ τὰς 110,000 κατοίκων, ἧς εὐαρεστοτάτην ἐντύπωσιν ἐμποιοῦσιν οἱ τρεῖς εὐρεῖς καὶ μακρότατοι παράλληλοι δρόμοι, οἱ ἐπάνωμοι τοῦ Βίκτωρος Ἐμμανουήλ, Καβούρ καὶ Γαριβάλδη, τριάδος ἀνδρῶν ἣτις δικαίως ἐτιμήθη ἀπανταχοῦ τῆς ἠνωμένης Ἰταλίας. Μετὰ τὴν ἐπίσκεψιν τῆς μητροπόλεως, ἣτις ἐπ' ἴσης ἤρξατο οἰκοδομουμένη ὑπὸ τοῦ Ῥογέρου, ὡς καὶ ἡ τῆς Κατάνης, ἐπεσκέφθημεν τὸ πανεπιστήμιον, ἐν ᾧ εὐρῆται καὶ ἀσημῶν τι μουσεῖον καὶ ἡ βιβλιοθήκη. Ἐν ταύτῃ ἀπόκεινται περὶ τὰ τριακόσια ἐλληνικὰ χειρόγραφα, ἀνήκοντα τὰ πλεῖστα εἰς τὸ διαλυθὲν παλαιὸν μοναστήριον τοῦ Σωτῆρος (*Salvatore*) παρὰ τὴν Μεσσήνην. Διαμεινας ἱκανὰς ὥρας ἐν τῇ βιβλιοθήκῃ εἶδον πολλοὺς τῶν κωδίκων τούτων ἐπὶ περγαμνῆς, ἀνερχομένους καὶ εἰς τὸν δέκατον καὶ εἰς τὸν ἑνατον αἰῶνα ὀλίγους τινας, ἀλλὰ δὲν εἶδον ὅ τι μάλιστα ἐξήτουν, τοὺς διὰ τὴν μεσαιωνικὴν ἡμῶν ἱστορίαν καὶ φιλολογοῖαν πολυτιμοτάτους τῶν κωδίκων. Εἶνε οὗτοι οἱ ἐπὶ βομβυκίνου χάρτου κατὰ τὸν γ' καὶ ιδ' αἰῶνα μάλιστα γραφέντες καὶ μικτὴν περιέχοντες ὕλην, οὗς κουβαράδες φαίνεται καλέσας ὁ πρὸ ἡμῶν ἐλληνισμός. Ἐν αὐτοῖς, ἐν μέσῳ ὕλης ποικίλης καὶ ἀναμίκτου, περιεργότατα πολλάκις ἀνεύρομεν χρονικὰ, ποιήματα, σημειώματα, ἐγγραφα. Βιβλιοθήκαι δευτερευούσης ἀξίας καθίστανται ἐντεῦθεν πολλάκις πρὸς τὸν ἀνιχνεύοντα μεσαιωνικὴν ὕλην πολλῶ σπουδαιότεραι τῶν περιεχοσῶν πολυτιμοτάτους κωδικίας ἐπὶ περγαμνῆς· ἀρκεῖ νὰ εὐρίσκωνται ἐν αὐταῖς τοιοῦτοι *codices miscellanei*. Ἄλλ' ἡ βιβλιοθήκη τῆς Μεσσήνης δὲν περιέχει δυστυχῶς τοιούτους κωδικίας, ἔχουσα ἄλλως ἱκανὴν ὕλην διὰ τοὺς ἀσχολουμένους περὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν μάλιστα φιλολογοῖαν. Βύχαριστος εἶδον ἐν αὐτῇ διατρίβοντα περὶ τὴν σύνταξιν τοῦ καταλόγου τῶν ἐλληνικῶν χειρογράφων καὶ παντοίας μελέτας ποιοῦντα τὸν ἐλλόγιμον πατέρα Ματαράγγαν, φέροντα μὲν τὴν ἐνδυμασίαν τῶν ὀρθοδόξων ἱερέων καὶ ἐμπεφορημένον παντοίας παιδείας ἐλληνικῆς, ἀλλ', ὡς ἔμαθον κατόπιν, μὴ ἐμπνεόμενον ἐξόχως ὑπ' ἐλληνικῶν αἰσθημάτων. Πρεσβεύων τὰ τῶν Οὐνιτῶν εἶχεν, ὡς ἤκουσα, ἀντιταχθῆ ἐπιμόνως εἰς τὴν μὴ ἀπόδοσιν τῆς ἐλληνικῆς ἐκκλησίας τῆς Μεσσήνης πρὸς τὴν κοινότητα τὴν ἐλληνικὴν, τοῦθ' ὅπερ ἐγένετο τέλος ἐπ' ἐσχάτων. Ἀξιόζηλον ὅμως εἶδον τὴν ἐπιμέλειαν αὐτοῦ καὶ χαίρων παρηκολούθουν τὰς

διηγήσεις περί τῶν ἐργασιῶν καὶ ἀνακαλύψεων του, ἐν αἷς ἀριθμοῦνται ἰδιόγραφα τῶν μέσων αἰῶνων καὶ λειτουργία τις τοῦ ἁγίου Ἰακώβου ἐν μακρῷ εἰληταρίῳ, ἧς τὴν ἀξίαν θὰ ἐκτιμήσωσι βεβαίως μᾶλλον ἐμοῦ οἱ θεολόγοι, ὅταν γραφῶσι τὰ περί αὐτῆς.

Ὅτε δ' ἐξήλθομεν τῆς βιβλιοθήκης, ῥαγδαία βροχὴ κατερρήγνυτο ἀπὸ τοῦ οὐρανοῦ. Ἡ Μεσσήνη, ἣν εἶχομεν ἰδεῖ τὴν πρωίαν ἀγλαὴν ὑπὸ τὸ ὠραῖον φῶς τοῦ μεσημβρινοῦ ἡλίου, εἶχε περιβληθῆ χειμερίαν ἐσθῆτα. Ἐπιβάντες εἰς ἄλλο σκάφος τῆς ἐταιρείας τοῦ Φλόριο, τὸ μέλλον νὰ μεταγάγῃ ἡμᾶς εἰς Νεάπολιν, εὗρομεν αὐτὸ διάβροχον ὑπὸ τῶν ὑδάτων, ἅτινα ἐξηκολούθουν ὑγραίνοντα τοὺς κατ' ὀλίγον προσερχομένους συμπλωτῆρας. Οὐχ ἦτον ἡ κίνησις ἦτο πολλὴ καὶ πολλὴ ἡ φαιδρότης καὶ ζωηρότης τῶν νοτίων ἐκείνων Ἰταλῶν. Ἐν τῷ ἀτμοσφαιρῷ πάντες ἐγνωρίζοντο ἢ ἀεγνωρίζοντο. Διήλθομεν περιβρεχόμενοι, ἀλλὰ φαιδροὶ τὴν Σκύλλαν καὶ Χάρυβδιν, αἵτινες παρ' ὅλην τῆς ἀτμοσφαιρας τὴν κατῆφειαν δὲν ἐφόβιζον ἤδη ἡμᾶς ὡς τοὺς πάλαι· ἦτο δὲ μᾶλλον ἡ ὄψις αὐτῶν ἄκκος καὶ χαρίεσσα. Ἴσως συνέβαινε τοῦτο, διότι τὸ ἀτμόπλοιο ἐβαίνειν ἐν νηνεμία στερρὸν καὶ ἐφαίνετο παρασκευαζόμενον τὸ δεῖπνον ἐν περιουσίᾳ συνδαιτυμόνων φαιδρότερων, πρωτοτυποτέρων καὶ ποικιλοτέρων τῶν Ἀγγλῶν μας, ὧν μόνος εἰς ἐξηκολούθει τὸ ταξίδιον διὰ τοῦ αὐτοῦ πλοίου μέχρι Νεαπόλεως. Ὀλίγην ὥραν μετὰ τὴν ἐπέλευσιν τοῦ λυκόφωτος τὸ δεῖπνον κατεβροχθίζετο ἐν μέσῳ ζάλης λόγων καὶ οἴνου· ὁ ὕπνος ἐπεσφράγιζε γλυκὺς ἡμέραν πλήρη φιλολογικῶν, μάλιστα, ἀναμνήσεων. Ὅτε δ' ἐξηγέρθημεν τὴν πρωίαν τῆς Τρίτης, μαγικὸς ὑπὸ τὸ ὠραῖον φῶς τοῦ ἀνατειλάντος ἡλίου ἡπλοῦτο πρὸ ἡμῶν ὁ κόλπος τῆς Νεαπόλεως καὶ εἰς τὸ βάθος διεκρίνετο κάτωθεν τῶν καπνῶν τοῦ Βεσουβίου ἡ μεγάλη πόλις, εἰς ἣν ἀπεβιβαζόμεθα περὶ τὴν ἐνάτην, ἐκκωφανόμενοι ὑπὸ τοῦ μυρίου βόμβου μυρίων φωνῶν λεμβούχων, ἀχθοφόρων, ὑδροφόρων καὶ πάσης τῆς χορείας ἐκείνης τῶν ἀναποφεύκτων θεραπόντων, ἧτις καθιστᾷ πολλάκις ἀηδὲς τὸ ταξίδιον, ἀλλὰ δὲν θὰ ἐκλείψῃ ἢ τότε μόνον ὅταν οἱ ἄνθρωποι φθάσωσιν εἰς τὸν πολιτισμὸν τοῦ πρώτου των γενάρχου, ὅστις δὲν εἶχεν ἀνάγκην βοηθῶν ἢ ἀνακουφίσωσιν αὐτὸν ἀπὸ τοῦ εὐδαστάκτου βάρους τοῦ φύλλου τῆς συκῆς. ΣΠΡ. Π. ΛΑΜΠΡΟΣ.

Η ΜΑΓΔΑΛΗΝΗ

[Μυθιστορία Ἰουλίῳ Σανδῷ, βραβευθεῖσα παρὰ τῆς Γαλλικῆς Ἀκαδημίας].
Συνέχεια· ἰδὲ σελ. 692.

ΙΔ'

Οὕτως ἐπραγματοῦτο τὸ ὄνειρον, τὸ ὁποῖον εἶχεν ἴδει ἡ μαρκεσία ὀλίγας ὥρας πρὶν ἢ ἐκ-

πνεύσῃ. Ἐκ τοῦ βάθους τοῦ βαράθρου ἐν ᾧ εἶχε πέσει, ὁ Μαυρίκιος ἀνήρχετο κατ' ὀλίγον εἰς τὸ φῶς τῆς ἡμέρας τῆ βοηθεία τῆς Μαγδαληνῆς, ἧτις ἔτεινεν αὐτῷ τὴν χεῖρα, ἥσθάνετο ἥδη πνέοντα τὸν δροσερὸν τῶν ὑψηλῶν χωρῶν ἀνεμον, ὡσφραίνετο τὴν ὄσμη τῶν πληθῶν κειμένων κορυφῶν, ἤκουε συγκεχυμένους τὴν φωνὴν τῆς νεότητός του ὑμνοῦσαν τὴν ἐπιστροφὴν του. Ἐφαίνετο ἤδη ἐπὶ τῆς μορφῆς του τὸ ἐνδοξον σύμβολον τῆς ἀναγεννήσεως, τὸ πρόσωπόν του προῶρως μαρανθὲν ἔφερε τὸν τύπον τῆς ἀξιοπρεπειᾶς, δὲν ἐγχαράττει ἀλανθάστως ἡ ἐργασία ἐπὶ τῆς μορφῆς τῶν εὐτόλμων καὶ γενναίων ἀνδρῶν. Ὑπὸ τῆς ἀκολασίας ἀμαυρωθέντες, οἱ ὀφθαλμοὶ του ἀνέλαβον αὖθις τὴν διαυγῆ αὐτῶν λάμπριν, τὰ ἄλλοτε ὑπὸ τῆς ὀργῆς συσπώμενα χεῖλη καὶ μετὰ προθυμίας ἐκπέμποντα δηλητηριώδη βέλη οὐδὲν ἄλλο νῦν ἐξέφραζον ἢ τὴν εὐμένειαν, καὶ αὐτὴ ἡ φωνὴ του εἶχε γίνεαι γλυκυτέρα, ὅτε δὲ περιπάτει παρὰ τὴν ἐξαδέλφην του, ἀνέκτα τὸ ἐλαφρὸν τῆς πρώτης αὐτοῦ νεότητος βῆμα. Δεύτερον ἔαρ ἀνέτελλεν ἐν αὐτῷ κεκοσμημένον δι' ὀλιγωτέρων μὲν ἴσως χαρίτων ἢ τὸ πρῶτον, ἀλλὰ γόνιμον βεβαιωτέρων ἐλπίδων καὶ κεκτημένων ἤδη τοὺς θησαυροὺς τοῦ θεοῦ. Φεῦ! ὁ δυστυχὴς δὲν εἶχε κατορθώσει τοῦτο ἄνευ κόπου. Ποσάκις ἔχων τοὺς πόδας καθημαγμένους καὶ τὸ πρόσωπον ὑπὸ ἰδρώτος περιρρέομενον ἔστη ἐν τῷ μέσῳ τῆς ὁδοῦ! Ποσάκις προσκόπτων οὐ μακρὰν τοῦ τέρατος, ὠλίσθησε κάτω τῆς κλιτύος, ἢν μετὰ κόπου ἀνέβαινε! Πολλάκις ἐν στιγμῇ ἀθυμίας ἀπώλεσε τὸν καρπὸν πολυχρονίου ἀγῶνος καὶ κόπων. Πολλάκις καθ' ἣν στιγμὴν ὁ καλὸς καρπὸς ἐβλάστανεν ἤδη ἐν τῇ καρδίᾳ του, λαίλαψ τρομερὰ καὶ ἀπρόοπτος κατέστρεψε τὴν ἐλπίζομένην συγκομιδὴν, ἀλλ' ἡ ἐρηγοροῦσα Μαγδαληνὴ ἐστήριξε καὶ ἐνεθάρρυνεν αὐτὸν μετ' ἀγγελικῆς ὑπομονῆς καὶ ἀκαμάτου μερίμνης, ἔσπειρε δὲ ἐκ νέου ἐν τῇ καρδίᾳ, ἣν εἶχε λεηλατήσει ἡ θύελλα. Μετὰ ταῦτα δὲ προσκύχτετο γονυκλιτῆς, καθότι εὐσεβῆς οὔσα ὅσον καὶ ὠραία, ἐφρόνει ὅτι τὸ πλάσμα οὐδὲν δύναται ἄνευ τῆς ἀρωγῆς τοῦ Πλάστου, ὅτι δὲ αἱ μᾶλλον γενναιώτεραι ἐπιχειρήσεις ἔχουσιν ἀνάγκην τῆς ἐξ οὐρανοῦ εὐλογίας.

Ὁ Θεός, ὁ ἀναγινώσκων ἐν ταῖς καρδίαις, εἶχεν ἤδη εὐλογήσει τὸ ἔργον αὐτῆς, ἦλθε δὲ ὠρα καθ' ἣν ἡ ἁγία αὕτη ψυχὴ ἐχαριστίας μόνον πρὸς τὸν Θεὸν ἐξέπεμπεν. Ὁ Μαυρίκιος ἐκεῖνος, δὲν ἐγνωρίσαμεν ἀποβαλόντα πᾶσαν ἐν τῷ βίῳ ἐλπίδα, ὁ λοιδορὸς καὶ ἀνηλεὴς, δὲν ὑπῆρχε πλέον. Ἡ Μαγδαληνὴ εἶχε μεταμορφώσει αὐτὸν εἰς ἄλλον ἄνθρωπον. Καὶ ἀνεφαίνετο μὲν εἰσέτι ἐνίοτε ὁ παλαιὸς ἐν εἴδει ἀμυδροῦ φάσματος, ἀλλ' ἡ νεᾶνις ἐξώρριζεν αὐτὸν πάραυτα διὰ μιᾶς μόνης λέξεως ἢ δι' ἐνὸς νεύματος· καὶ ἀνεζωπυρεῖτο μὲν ἐνίοτε τὸ θυελλῶδες παρελθόν, ἀλλ'